

สายผ้าอัตตบวรบุรีรัมย์

Fabric Of Buriram Province

สภาวัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์
สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์

“
เมืองปราสาทหิน
ถิ่นภูเขาไฟ
ผ้าไหมสวย
รอยวัฒนธรรม
เลิศล้ำเมืองกีฬา
”

คำนำ

จังหวัดบุรีรัมย์มีหลายชาติพันธุ์ ทั้งไทย เขมร ส่วย (กูย) ลาว ส่งผลให้วิถีชีวิต เครื่องมือเครื่องใช้ รวมถึงความนิยมใช้ผ้าของแต่ละชาติพันธุ์แตกต่างกัน โดยคนบุรีรัมย์เชื้อสายเขมรและส่วย (กูย) รวมถึงไทยโคราช นิยม “ผ้าหางกระรอก” ซึ่งเป็นผ้าที่ทอส่งกรุงศรีอยุธยาเพื่อใช้เป็นเบี่ยงหวัดให้กับข้าราชการบริพารสำหรับคนบุรีรัมย์เชื้อสายลาว นิยม “ผ้าซิ่นตีนแดง” ซึ่งเป็นผ้าที่เชื่อกันว่าสวมใสในคุ้มพระยาเสนาสงคราม เจ้าเมืองพุทไธสงคนแรก และด้วยความเป็นเมือง “ผ้าไหมสวย” เป็นเมืองที่มีต้นทุนเรื่องผ้ามาแต่เดิม สภาวัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์ จึงขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากกรมส่งเสริมวัฒนธรรม กระทรวงวัฒนธรรม เพื่อดำเนินโครงการลวดลายผ้าไทย อัตลักษณ์แห่งความภูมิใจ จังหวัดบุรีรัมย์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๕ ด้วยการค้นหาและจัดเก็บข้อมูลลายผ้าอัตลักษณ์ประจำอำเภอ รวมทั้งเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ เพื่อให้เกิดการรับรู้ในวงกว้าง ตลอดจนส่งเสริมการใช้ผ้าไทย เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจฐานราก

การค้นหาลายผ้าอัตลักษณ์ประจำอำเภอสำเร็จลุล่วงได้ด้วยความร่วมมือจากท่านผู้ว่าราชการจังหวัดบุรีรัมย์ นายอำเภอทั้ง ๒๓ อำเภอ ประธานสภาวัฒนธรรมอำเภอ รวมทั้งเครือข่ายทางวัฒนธรรม อาทิ พัฒนาชุมชน กลุ่มพัฒนาบทบาทสตรี สภาวัฒนธรรมตำบล ที่ได้ร่วมคิด ร่วมค้นหาลายผ้า อันเป็นมรดกทางภูมิปัญญาของบรรพชนที่แสดงถึงอัตลักษณ์และสะท้อนวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณีและประวัติศาสตร์ที่โดดเด่นของแต่ละอำเภอ จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ในการรักษาเอกลักษณ์และเผยแพร่มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมด้านสิ่งทอของจังหวัดบุรีรัมย์ต่อไป

ดร.เสกข์สรร ชีระวาณิชย์

ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์

คำนิยม

จังหวัดบุรีรัมย์ได้มุ่งเน้นให้มีการผลิตไหมปลอดภัยและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีการส่งเสริมการฟอกย้อมด้วยสีคุณภาพอย่างจริงจัง มุ่งผลิตเป็นของฝากของที่ระลึก เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวและยกระดับหมู่บ้านที่มีการผลิตไหมครบวงจรให้เป็นหมู่บ้านท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เปิดช่องทางการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ไหมที่กลมกลืนกับวิถีชีวิตชุมชน ซึ่งนักท่องเที่ยวสามารถสัมผัสกับวิถีชีวิตการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมและการทอผ้าไหมด้วยตนเอง การค้นหาลายผ้าอัตลักษณ์ประจำอำเภอ จึงเป็นการเน้นย้ำให้จังหวัดบุรีรัมย์เป็น “เมืองผ้าไหมสวย” และเป็นการสร้างความตื่นตัวให้ทุก ๆ อำเภอ ได้ร่วมค้นหามรดกภูมิปัญญาด้านสิ่งทอมาเป็นอัตลักษณ์ของแต่ละอำเภอ ก่อให้เกิดรายได้และความภาคภูมิใจของคนในพื้นที่ จึงขอขอบคุณสภาวัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์ สภาวัฒนธรรมอำเภอทุกอำเภอ นายอำเภอ ทั้ง ๒๓ อำเภอ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์ และทุกภาคส่วนที่ช่วยรณรงค์และส่งเสริมภาพลักษณ์ผ้าทอบุรีรัมย์ให้เป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลาย

ลายผ้าอัตลักษณ์ประจำอำเภอจะถูกผลักดัน พัฒนาและต่อยอดให้เป็นผลิตภัณฑ์วัฒนธรรมไทยที่ทรงคุณค่าและสามารถเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจจากฐานราก สู่ความเป็นสากลได้หรือไม่นั้น คงต้องพึ่งพาแรงผลักดันจากทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม ด้วยการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์ ทั้งทางตรงและทางอ้อม ในโอกาสนี้จึงขอความร่วมมือให้ชาวบุรีรัมย์ร่วมสวมใส่ผ้าไทยหรือผ้าลายอัตลักษณ์ประจำอำเภอ ในโอกาสที่เหมาะสม เพื่อให้เมืองผ้าไหมสวยมีความโดดเด่นและมีชื่อเสียงในเวทีโลก

๗๐๔

(นายไชยวัฒน์ จุนถิระพงศ์)
ผู้ว่าราชการจังหวัดบุรีรัมย์

คำนิยาม

ลวดลายบนผืนผ้าที่มีความเป็นอัตลักษณ์ของแต่ละอำเภอที่สะท้อนถึงวิถีชีวิต ความคิด ความเชื่อ ผ่านการออกแบบ ผ่านกรรมวิธีการผลิตที่ต้องอาศัยภูมิปัญญาและองค์ความรู้ด้านสิ่งทอ ที่มีการสืบทอดจากรุ่นสู่รุ่น ลายผ้าอัตลักษณ์ที่ได้ค้นหาทุกลวดลาย นับ เป็นมรดกภูมิปัญญาที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์ รักษาไว้ให้ลูกหลานได้ศึกษาเรียนรู้ จึงขอชื่นชมสภาวัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์ สภาวัฒนธรรมอำเภอทุกอำเภอที่ได้เล็งเห็นความสำคัญของการค้นหาลายผ้า ทั้งยังทุ่มเทแรงกาย แรงใจ ร่วมมือกับอำเภอและเครือข่ายทางวัฒนธรรม ค้นหาลายผ้าอัตลักษณ์ประจำอำเภอ จนสำเร็จลุล่วง

หนังสือลายผ้าจังหวัดบุรีรัมย์ เป็นหนังสือที่เกิดจากทุกภาคส่วนได้ร่วมกันสร้างประวัติศาสตร์ค้นหาลายผ้าอัตลักษณ์ของแต่ละอำเภอขึ้น กลายเป็นจุดเริ่มต้นและเป็นจุดเชื่อมโยงที่จะส่งเสริม พัฒนาและต่อยอดให้ผู้ผลิตในชุมชนได้รังสรรค์และออกแบบให้ผ้าทอมีคุณค่าเพิ่มขึ้น ผนวกกับได้นำเรื่องราวความโดดเด่นของอำเภอมาสร้างลวดลายบนผืนผ้าที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ เกิดเป็นอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ให้เกิดขึ้น

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์ในฐานะเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทในการผลักดันให้มีการนำทุนทางวัฒนธรรมมาสร้างสรรค์เศรษฐกิจและสังคม จึงมีความมุ่งมั่นที่จะส่งเสริมให้เกิดการใช้ผ้าไทย เกิดการพัฒนาต่อยอดเป็นเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) ที่เกิดจากภูมิปัญญา สามารถเพิ่มคุณค่าและมูลค่าทางเศรษฐกิจของชุมชน พร้อมทั้งจะเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จักกันในวงกว้างต่อไป

(นางแสงเพชร ลำไธสง)
วัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์

สารบัญ

แผนที่จังหวัดบุรีรัมย์	๑
วิถีชีวิตสู่ลวดลายบนผืนผ้า	๒
ลายผ้าอัตลักษณ์ประจำจังหวัดบุรีรัมย์	๕
ลายทางกระรอกคู่	

ลายอัตลักษณ์ประจำอำเภอ

๑. อำเภอเมืองบุรีรัมย์	ผ้าภูกระโดงเมืองแปะ	๑๒
๒. อำเภอกะสัง	ลายทางกระรอกคู่ดินแดง ลายทางกระรอกคู่โบราณ ลายอัมปรม	๑๔
๓. อำเภอคูเมือง	ลายคุณครล่ำกัญ	๑๘
๔. อำเภอแคนดง	ลายเกล็ดเต่า	๒๐
๕. อำเภอเฉลิมพระเกียรติ	ผ้าภูอัคนีลายดอกฝ้ายคำ	๒๒
๖. อำเภอขามเฒ่า	ผ้ามัดหมี่ลายข่อย ปลาเค้า	๒๔
๗. อำเภอนางรอง	ผ้าอรพิมทับทิมโกเมน	๒๖
๘. อำเภอนาโพธิ์	ผ้าชิ้นหัวแดงดินแดงลายนพเก้า	๒๘
๙. อำเภอโนนดินแดง	ลายศรีเสาวรสคชสาร	๓๐
๑๐. อำเภอโนนสุวรรณ	ลายโควา	๓๒

๑๑. อำเภอบ้านกรวด	ลายเครื่องเคลือบพันปี	๓๔
๑๒. อำเภอบ้านด่าน	ผ้าภูมิศิลป์ถิ่นจันทร์เหลือง	๓๖
๑๓. อำเภอบ้านใหม่ไชยพจน์	ลายปราสาทคู่สวนแดง	๓๘
๑๔. อำเภอประโคนชัย	ลายไร่รักบาราย	๔๐
๑๕. อำเภอปะคำ	ลายสร้อยปะคำ	๔๒
๑๖. อำเภอพลับพลายชัย	ลายโคมหลักหิน	๔๔
๑๗. อำเภอพุทไธสง	ลายบันไดสวรรค์	๔๖
	ลายนาคเซียงเทียน, ลายพุทไธสปทุม	
๑๘. อำเภอละหานทราย	ลายเนื้อทราย	๕๐
๑๙. อำเภอลำปลายมาศ	ลายชั้นหมากทอง	๕๒
๒๐. อำเภอสตึก	ลายมูลสีคราม	๕๔
๒๑. อำเภอหนองกี่	ลายไก่อรพิมพ์	๕๖
๒๒ อำเภอหนองหงส์	ผ้ากลีบหอมหนองหงส์	๕๘
๒๑. อำเภอห้วยราช	ลายทางกระรอกโบราณ	๖๐
	ลายทางกระรอกคู่	

“...เมื่อข้าพเจ้าค้นคว้าไปอีก ก็ทราบว่า มัดหมี่นี้ ลวดลายของมัดหมี่นี้ มีในประเทศรัสเซียทางใต้ ลายอย่างนี้ แล้วก็ในประเทศอินโดนีเซีย มีในประเทศมาเลเซีย และก็อีกหลายประเทศทางบอลข่าน ไม่ทราบว่ามาจากไหน ถึงได้มาถึงอีสานเราเนี่ย แล้วก็ผู้เชี่ยวชาญเขาบอกว่าเป็นลายผ้าที่เก่าแก่ที่สุดในโลก นับว่าเป็นลายแรกที่มีมนุษย์วิวัฒนาการตนเองขึ้น...แล้วก็ลายมัดหมี่นี้เป็นลายแรกของโลก เป็นแพทเทิร์นแรกของโลกเลย...ก็แสดงว่าบรรพบุรุษของไทยเราเนี่ยมีความเจริญมาช้านาน ก็น่าจะรักษามรดกของท่านไว้อย่างดี...”

พระราชดำรัสสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง
พระราชทานแก่คณะบุคคลต่าง ๆ ที่เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท
ถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในโอกาสวันเฉลิมพระชนมพรรษา
ณ ศาลาดุสิดาลัย พระราชวังดุสิต วันอาทิตย์ที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๒

วิถีชีวิต สู่ลวดลาย บนผืนผ้า

วัฒนธรรมเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นคุณค่า วิถีชีวิตที่ชุมชนและท้องถิ่นต่าง ๆ ที่ได้สั่งสม พัฒนา และสร้างสรรค์ขึ้น เพื่อใช้เป็นเครื่องมือเครื่องใช้สอยในการดำเนินชีวิต โดยแสดงออกในรูปแบบที่หลากหลาย ทั้งในรูปแบบของวิถีชีวิต ขนบธรรมเนียมประเพณี ภูมิปัญญา ศิลปะการแสดง ฯลฯ ซึ่งมีลักษณะที่โดดเด่นแตกต่างกันไปตามสภาพพื้นที่ ปัจจุบันวัฒนธรรมท้องถิ่นมีการถ่ายทอดไปสู่คนรุ่นใหม่้อย เช่น การแต่งกาย ภาษาพูด รวมทั้งประเพณีและวิถีชีวิตที่ดั้งเดิม

“ผ้า” เป็นปัจจัยสำคัญขั้นพื้นฐานในการดำรงชีวิต ในอดีตทุกครัวเรือนจะมีการทอผ้าเพื่อใช้สอย ใช้เป็นเครื่องนุ่งห่ม เครื่องใช้สอย ตลอดจนใช้ในพิธีกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย เช่น พิธีเกิด ในสมัยโบราณพ่อแม่ของเด็กที่เกิดใหม่จะมอบผ้าทอให้กับหมอบดาบที่ท่าคลอด พิธีบวชนาค นาคจะสวมใส่ผ้าขาวหรือผ้าโสร่งผืนใหม่ที่แม่จะทอเตรียมไว้ให้ลูกชาย รวมทั้งการทอผ้าที่จำเป็นถวายแด่ พระสงฆ์ ได้แก่ ผ้าสบง ผ้าจีวร เป็นต้น

วิถีการแต่งกายของผู้คนได้เปลี่ยนแปลงไป จากเดิมที่เคยแต่งกายด้วยผ้าทอมือ เปลี่ยนมาเป็นสวมเสื้อผ้าที่ทอจากโรงงานอุตสาหกรรมแทน เพราะมีการส่งเสริมอุตสาหกรรมการทอผ้า ทำให้เกิดโรงงานทอผ้าขึ้นจำนวนมากและหาซื้อได้ง่าย ราคาถูก สีไม่ตก ส่งผลให้งานหัตถกรรมผ้าทอไทยซบเซา ลงจนเกือบจะสูญหายไปแต่ด้วยพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ทรงฟื้นฟูและสนับสนุนให้ชุมชนในท้องถิ่นต่าง ๆ ทั่วประเทศ ทอผ้าอัตลักษณ์ ประจำถิ่น ทำให้สิ่งทอที่เป็นมรดกภูมิปัญญาอันล้ำค่าของชาติ ซึ่งกำลังจะสูญหายไปกลับมาได้รับความนิยมอีกครั้ง การค้นหาหลายผ้าถือเป็นอีกหนึ่งหนทางหนึ่งที่จะช่วยอนุรักษ์ ฟื้นฟู สืบสานวัฒนธรรมการทอผ้า ของชุมชนให้ดำรงอยู่ ด้วยการสร้างความตระหนักและสร้างกระแสให้เกิดการตื่นตัวของคนในพื้นที่ ได้เข้ามามีส่วนร่วมคิด ร่วมสร้างคุณค่ามรดกงานช่างฝีมือดั้งเดิม ที่เกิดจากค่านิยมและวิถีการดำรงชีวิต ผสานกับความคิดสร้างสรรค์ สู่ผลงานศิลปะที่ถักทอลงบนผืนผ้า

จังหวัดบุรีรัมย์มีผ้าไหมที่มีสีสันและลวดลายหลากหลาย ตามความนิยมของชาวบุรีรัมย์ที่มี ๔ ชนิด ได้แก่

๑) ชนิดไทยเขมร นิยมผ้าไหม ลายกะนิวหรือทางกระรอก ลายอันลุยซิม ลายโฮล ลายอัมปรม ลายสมอ ลายละเบ็ก ลายสาคุ ลายลูกแก้วและยกดอก

๒) ชนิดผู่กวย นิยมผ้าไหมจิกกะน้อม จิกกวี และจิกโฮล ผ้าจิกกะน้อมเป็นผ้าที่มีลักษณะคล้ายผ้ากะนิวของชนเผ่าไทยเขมร ส่วนผ้าจิกกวี เป็นผ้าที่มีลักษณะคล้ายผ้าอันลุยซิม โดยมีลายทางยาวเป็นร่องเล็ก ๆ เป็นผ้าที่ผู้หญิงใช้สำหรับนุ่งในงานสำคัญๆ ผ้าของชนเผ่ากวยจะเป็นผ้าที่มีการต่อเจิง (ตีนขึ้น) และอิมเปิล(หัวขึ้น) ส่วนเสื้อนิยมเป็นผ้าแกบย้อมมะเกลือเป็นสีดำ และผ้าสไบกอกของสตรีใส่ใช้สำหรับพาดบ่า

๓) ชนิดไทยโคราชหรือไทยนางรอง นิยมผ้าไหมลายทางกระรอก ผ้าโสร่ง และผ้าขาวม้า

๔) ชนิดไทยลาว นิยมผ้าไหมมัดหมี่ลวดลายต่างๆ ผ้าขิด ผ้าขึ้นคัน และผ้าขึ้นดินแดง

ผ้าพื้นถิ่นบุรีรัมย์

ลวดลายบนผืนผ้าแต่ละลาย เกิดจากกรรมวิธีการผลิตที่แตกต่างกันออกไป จังหวัดบุรีรัมย์มีผ้าพื้นถิ่นที่เกิดจากภูมิปัญญาที่ถ่ายทอดมาจากบรรพชนและยังคงมีอยู่ในปัจจุบัน

“ผ้ามัดหมี่” เป็นผ้าที่ทอให้เกิดลวดลายด้วยการมัดย้อม การมัดหมี่หรือมัดย้อมจะยากง่ายต่างกันขึ้นอยู่กับความซับซ้อนของลวดลายและสีที่ต้องการ ถ้าทำลวดลายสลับซับซ้อนก็ต้องมัดถี่และมัดมากขึ้น ถ้าต้องการหลายสีจะต้องมัดแล้วย้อมหลายครั้งตามตำแหน่งสีของลาย ผู้มัดจึงต้องเข้าใจและมีความชำนาญทั้งในด้านรูปแบบของลวดลายและหลักวิธีการผสมสี จึงจะได้ผ้าที่สวยงาม

นอกจากนี้ การทอต้องทอให้เส้นเครือ (เส้นยืน) และเส้นพุ่งที่มัดย้อมแล้วประสานตรงกันทุกเส้นตามจังหวะที่มัดย้อมไว้แต่ละลาย ไม่เช่นนั้นก็จะไม่เกิดเป็นลายตามที่กำหนดไว้ ทุกครั้งที่ทอเส้นพุ่งต้องขยับเส้นไหมให้ถูกจังหวะลายกับเครือทุกเส้นไป ฉะนั้น การทอผ้ามัดหมี่จึงมีขีดจำกัดที่ต้องทอด้วยหูกหรือที่มีมือด้วยวิธีใช้เส้นพุ่งเท่านั้น จะทอด้วยกี่กระตุกไม่ได้

“ผ้าขิด” คำว่า ขิด เป็นภาษาอีสาน มาจากคำว่า “สะกิด” เป็นผ้าทอที่สืบทอดมาจากชาวผู้ไทยหรือภูไท ในอดีตถือเป็นของสูง นิยมนำไปทำเครื่องใช้ที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนา เช่น ทอเป็นผ้าห่อคัมภีร์และผ้ารองคัมภีร์ ทำอาสนะ ผ้าโพกผม หมอน (หมอนขิด) หรือเป็นเครื่องแต่งกายเฉพาะท่อนบนของร่างกาย เท่านั้น เช่น ผ้าคลุมไหล่ ผ้าโพกผม เป็นต้น ผ้าขิด เป็นการทอผ้าให้เกิดลวดลายขิดตลอดหน้ากว้างของผืนผ้านั้น ๆ โดยมีลักษณะเด่น คือ ลายซ้ำของเส้นพุ่งขึ้นเป็นแนวสีเดียวกันตลอด อาจจะเหมือนกันทั้งผืนหรือไม่เหมือนกันทั้งผืนก็ได้ แต่ต้องมีลายซ้ำที่มีจุดจบแต่ละช่องของลายอย่าง

เห็นได้ชัด และด้านหลังของผ้าซิดจะพบเส้นพุ่งพิเศษที่เกิดลายสลับกันกับด้านหน้าผ้า กล่าวคือ ลายที่เสริม
นูนขึ้นด้านหน้าผ้า จะเป็นช่องว่างที่ด้านหลังของผ้า หรือหากมองจากด้านหลังผ้าส่วนที่เป็นช่องว่าง
จะไปโผล่เป็นลายนูนของเส้นพุ่งพิเศษที่ด้านหน้าผ้า เพราะเป็นจังหวะลายผ้าที่ตรงข้ามกัน ปัจจุบันมีการ
นำผ้าซิดไปต่อยอดเพื่อประโยชน์ใช้สอยหลากหลายมากขึ้น เช่น ทำย่าม กระเป๋าถือ กระเป๋าสะพาย
ผ้าบุโต๊ะ ผ้าคลุมเตียง เป็นต้น

“ผ้าลายทางกระรอก” เป็นผ้าทอโบราณพบมากในแถบอีสานใต้ มีลักษณะลวดลายเรียบง่าย
แต่แฝงด้วยความประณีตและงดงาม โดยใช้เทคนิคการทอผ้าที่เป็นเอกลักษณ์ของชนเผ่าไท คือ การควบเส้น
หรือตีเกลียว เป็นผ้าที่ใช้เทคนิคการทอพิเศษ ด้วยการทำเส้นพุ่งพิเศษโดยใช้เส้นไหมหรือเส้นฝ้าย ๒ เส้น
จำนวน ๒ สี มาควบเส้นหรือตีเกลียวเข้าด้วยกันให้เป็นเส้นเดียว เรียกว่า “เส้นลูกลาย” หรือ “ไหมลูก
ลาย” หรือ “เส้นทางกระรอก ใช้ไหมและโบก เป็นอุปกรณ์ในการตีเกลียว หรือ กะนิว ซึ่งต้องอาศัย
ทักษะและความชำนาญของผู้ตีเกลียว จึงจะทำให้ได้เส้นไหมมีเกลียวดีหรือห่างตามต้องการ เส้นไหม
ที่ใช้ตีเกลียว ใช้ไหมน้อยที่คัดเป็นพิเศษ เพื่อให้ได้เส้นไหมที่สม่ำเสมอ จากนั้น นำไปเป็นเส้นพุ่ง
จะได้ผ้าที่มีลักษณะลวดลายเล็ก ๆ ในตัว มีสีเหลืออมมันวาวระยิบดูคล้ายเส้นขนของทางกระรอก

“ผ้าไสร่ง” เป็นผ้าลายตารางสี่เหลี่ยมใหญ่ มีหลายสี การทออาจนำเส้นไหมมาควบสองเส้น
เพื่อให้ผ้ามีความหนาและมันวาว ขนาดผ้าใช้พิมพ์ประมาณ เบอร์ ๔๑

“ผ้าขาวม้า” เป็นผ้าลายตารางสี่เหลี่ยมขนาดเล็ก มีหลายสี ปลายทั้ง ๒ ข้าง เป็นการทอ
แบบเส้นแนวตั้งสลับสีกันเป็นช่วงเท่า ๆ กัน ขนาดผ้าใช้พิมพ์ประมาณ เบอร์ ๒๘ เป็นผ้าอเนกประสงค์
ของคนอีสานที่ใช้ในชีวิตประจำวัน

“ผ้าซิ่นดินแดง” เป็นผ้าทอมัดหมี่ลวดลายต่าง ๆ มีหัวซิ่นเป็นสีแดง และปลายซิ่นมัดหมี่เป็นสี
แดงเช่นกัน ที่โดดเด่นคือ มีการมัดหมี่และทอทั้งผืน ไม่ต่อหัวซิ่นและปลายซิ่น และเป็นผ้าเอกลักษณ์
ของจังหวัดบุรีรัมย์ ขนาดผ้าใช้พิมพ์ประมาณ เบอร์ ๔๑

“ผ้าลายเกล็ดเต่า” เป็นผ้าทอที่เป็นเอกลักษณ์ มีลักษณะเนื้อผ้าเป็นผ้าทอสองตะกอ หรือ
ทอแบบสลับช่องเกิดเป็นลวดลายคล้ายตาหมากรุก ซึ่งเกิดจากการสอดประสานของด้ายเส้นยืนและ
ด้ายเส้นพุ่ง โดยนำเส้นด้าย จำนวน ๒ สี มาควบกัน จากนั้น หากต้องการลายเกล็ดเต่าขนาดเล็ก
จะสับทุกเป็น ๓ คู่ หรือหากต้องการลายขนาดใหญ่จะสับทุกเป็น ๖ คู่ และทอเส้นพุ่งเป็นคู่เหมือนกัน
เพื่อให้ได้ลายเกล็ดเต่าตามต้องการ

“

ลายผ้าอัตลักษณ์

ประจำจังหวัดบุรีรัมย์

”

ด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณอันหาที่สุดมิได้ที่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ทรงวิริยะอุตสาหะปฏิบัติพระราชกรณียกิจ ยาวนานกว่า ๗ ทศวรรษ ในการฟื้นฟู ส่งเสริม พัฒนา สร้างสรรค์ “ผ้าไทย” จากสิ่งทอท้องถิ่นที่เกือบสูญหายไปให้กลับมาได้รับความนิยมอีกครั้ง พร้อมยกระดับ ผ้าไทยให้มีความโดดเด่นและมีชื่อเสียงในเวทีโลก กระทรวงวัฒนธรรมได้ร่วม สืบสานงานศิลปวัฒนธรรมของชาติตามพระราชปณิธานในการส่งเสริมการใช้ ผ้าไทย ผ้าพื้นถิ่นและการรณรงค์ส่งเสริมอัตลักษณ์ความเป็นไทย รวมทั้งผลักดัน ยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ด้านการสร้างความสามารถการแข่งขัน ผลักดัน “Soft Power” ความเป็นไทย ขับเคลื่อนอุตสาหกรรมสร้างสรรค์ ส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก สร้างรายได้ แก่ชุมชน โดยได้มอบหมายให้สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดร่วมกับเครือข่ายทาง วัฒนธรรมคัดเลือกลายผ้าไทยที่แสดงถึงอัตลักษณ์และสะท้อนมรดกภูมิปัญญา วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณีและประวัติศาสตร์อันโดดเด่นของแต่ละจังหวัด

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์ได้ร่วมกับเครือข่ายทางวัฒนธรรม ทั้งส่วนราชการ ผู้ทรงคุณวุฒิ ตัวแทนกลุ่มผลิตภัณฑ์จากผ้าในพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์ ประชุมค้นหาหรือออกแบบลายผ้าประจำจังหวัดบุรีรัมย์เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการจัดทำหนังสือ “ภูษาศิลป์ จากท้องถิ่นสู่สากล” เนื่องในโอกาสที่สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถพระบรมราชชนนีพันปีหลวง ทรงเจริญ พระชนมพรรษา ๙๐ พรรษา ในวันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๖๕ จนได้ลวดลายผ้า “ลายหางกระรอกคู่” และประกาศให้เป็นผ้าลายอัตลักษณ์ประจำจังหวัดบุรีรัมย์ เมื่อวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๖๕ รวมทั้งได้รณรงค์ให้ทุกภาคส่วนร่วมใช้และสวมใส่ ผ้าลายหางกระรอกคู่ในวันอังคารและวันศุกร์ ตลอดจนเทศกาลต่าง ๆ เพื่อส่งเสริม สนับสนุนผลิตภัณฑ์ทางวัฒนธรรมของชุมชน

fabric of Buri Ram province

๘

จังหวัดบุรีรัมย์
ลายทางกระรอกคู่

ผ้าไหมทางกระรอก เดิมเป็นผ้าที่ทอใช้กันอยู่แต่โบราณในกลุ่มชนชาวเขมรที่มีอยู่ในท้องถิ่นจังหวัดบุรีรัมย์ ชาวเขมรนิยมทอผ้าใช้เองและนำไปตัดเย็บผ้านุ่ง (หรือผ้าซิ่นในภาคอีสานหรือสวาดในภาษาเขมร) หรือนำไปโจงกระเบนนุ่งทั้งหญิงและชาย ส่วนใหญ่ใช้สีธรรมชาติในการย้อม เช่น สีชมพูอ่อน ใช้เปลือกสะเดา สีน้ำตาลเข้มใช้เปลือกประดู่ สีครามหรือสีน้ำตาลอ่อนใช้รากกระยออม สีเขียวอ่อนหรือสีเหลืองใช้เปลือกเพกา สีดำใช้แกนและรากตะโก โดยใช้สารส้มเป็นตัวกัตสี

ในการทอผ้าทางกระรอกแต่ละครั้งของชาวบ้านจะขึ้นผ้า ๑ กี่ (หรือ ๑ ครั้ง) ซึ่งมีความยาว ๒๐ เมตร) ใช้ไหมเส้นยืน ๑ กิโลกรัม เส้นพุ่ง ๒.๕ กิโลกรัม ใช้ฟืมไม้ หรือปัจจุบันใช้ฟืมสแตนเลสขนาดเบอร์ ๔๕, ๕๖ และ ๖๐ กลุ่มคนที่มีความถนัดและชำนาญโดยเฉพาะมีทั้งกลุ่มคนไทยเขมรและกลุ่มคนไทยลาว (ลาวอีสาน) โดยประสานความชำนาญจากทั้ง ๒ ชนเผ่าในจังหวัดบุรีรัมย์ กลุ่มไทยเขมรเรียกผ้าทางกระรอกคู่ว่า กระนิว กลุ่มคนไทยลาวเรียกผ้าทางกระรอกคู่ว่า ซิ่นซิ่น

มีการทอผ้าลายทางกระรอกคู่ ในชุมชน หมู่บ้านต่างๆ ในจังหวัดบุรีรัมย์ ทั้งชนเผ่า เขมร - ลาวและส่วย ซึ่งทอเพื่อใช้เองและจำหน่าย โดยการพัฒนาฝีมือความประณีตในการทอผ้ามากขึ้นซึ่งปัจจุบันมีการประยุกต์ใช้สีเคมี บวกกับสีธรรมชาติ จะทำให้มีความคงทนของสีอยู่ได้นาน สีสดเป็นธรรมชาติซึ่งเส้นไหมจะใช้ไหมพื้นบ้านเป็นเส้นยืนและไหมจุนเป็นเส้นพุ่ง ยังทำให้มีความเรียบเนื้อแน่น สีไม่ตกมีความวาวใส มองดูแล้วโดดเด่นแก่ผู้พบเห็น ความยาวของการขึ้นผ้า ๑ กี่ ๑ เครื่องจะมีความยาว ๒๐ เมตร กำหนดน้ำหนักไหมเส้นยืน ๑ กิโลกรัม เส้นพุ่ง ๒.๕ กิโลกรัม โดยใช้ฟืมไม้ ฟืมสแตนเลส ๔๕, ๕๖ และ ๖๐

fabric of Bani Ram province

90

“

ลายผ้าอัตลักษณ์

ประจำอำเภอ

”

ความโดดเด่นของวิถีชีวิต ความคิด ความเชื่อของแต่ละอำเภอ ได้ถูกถ่ายทอดเป็นลวดลายบนผืนผ้า ด้วยการค้นหาจากแกนนำหลักของแต่ละอำเภอ อาทิ นายอำเภอ สภาวัฒนธรรมอำเภอ พัฒนาชุมชนและเครือข่ายทางวัฒนธรรม จนเกิดลายผ้าอัตลักษณ์ประจำอำเภอ ทั้ง ๒๓ อำเภอ

fabric of Bun Ram province

อำเภอเมืองบุรีรัมย์
ผ้าภูกระโดนเมืองแปะ

❖ ผ้าภูกระโดงเมืองแปะ อำเภอเมืองบุรีรัมย์

การทอผ้าของชุมชนอำเภอเมืองบุรีรัมย์ ได้มีการทอผ้ามาเป็นเวลานาน มีการทอผ้าที่หลากหลาย จากความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพื่อให้อำเภอเมืองบุรีรัมย์มีความเป็นอัตลักษณ์จึงได้มีการสร้างสรรค์ผ้าทอที่มีลวดลายที่เป็นอัตลักษณ์ ตามคำขวัญอำเภอเมืองบุรีรัมย์ ที่ว่า “เขากระโดงหินแกร่ง แหล่งรวมสกุณา พระพุทธยอดฟ้าประกาศิต สุกัทรบพิตรคู่เมือง ลือเลื่องวัฒนธรรม”

คุณลักษณะของผ้าทอ เป็นผ้าทอที่ใช้ไหมบ้าน ลวดลายประกอบด้วย

ข้อฟ้าบนฐานตะขอ หมายถึง ความรักความสามัคคีเกาะเกี่ยวชุมชน ๑๙ ตำบล ที่มีพระพุทธยอดฟ้าประกาศิตเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ

ต้นแปะ ใบแปะ หมายถึง ต้นที่เป็นที่มาของชื่อเมืองแปะ ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็นเมืองบุรีรัมย์

นก หมายถึง เมืองบุรีรัมย์ที่มีสวนนกที่เป็นแหล่งรวมสกุณา
กรรมวิธีการผลิต เส้นยืนใช้ไหมจุน รัง ๔ เส้นพุ่งใช้ไหมบ้าน มัดหมี่จำนวน ๗๕ ลำ
สีส้ม หมายถึง ภูเขาไฟกระโดงเป็นภูเขาไฟ ๑ ใน ๖ ลูก
ของจังหวัดบุรีรัมย์

สีขาว หมายถึง แหล่งอารยธรรม โดยเฉพาะพระสุกัทรบพิตรที่ประดิษฐาน
บนปากปล่องภูเขาไฟกระโดง

สีเขียว หมายถึง ความอุดมสมบูรณ์และมีต้นไม้หลากหลาย

สีแดง หมายถึง ความรักความสามัคคีในสายเลือดเดียวกัน

วัสดุ ผ้าไหม, ผ้าฝ้าย

กรรมวิธีการผลิต มัดหมี่

ผู้ออกแบบ

๑. อาจารย์กิตติสา วงศ์คำ
๒. กลุ่มทอผ้าไหมบ้านหนองตาคน้อย

ดำเนินการค้นหา

๑. นายเกรียงศักดิ์ สมจิต นายอำเภอเมืองบุรีรัมย์
๒. นายสกล ไกรรณภูมิ ประธานสภาวัฒนธรรม อำเภอเมืองบุรีรัมย์

fabric of Buri Ram province

อำเภอกระสัง
ลายทางกระรอกคู่ตีนแดง
ลายทางกระรอกคู่โบราณ
ลายอัมปรม

❖ ลายทางกระรอกคู่ตีนแดง ลายทางกระรอกคู่โบราณ ลายอัมปรม
อำเภอกะสัง ลายผ้าอัตลักษณ์ประจำอำเภอกะสัง มีจำนวน ๓ ลาย
ประกอบด้วย

๑. ลายทางกระรอกคู่ตีนแดง

เป็นลายผ้าที่มีความสวยงามมันวาวทั้งผืน แฝงไปด้วยความประณีต
และงดงาม ทำให้เกิดลวดลายเคลื่อนไหวกัน ให้ความสวยงามที่ได้จากคู่สีเรียกว่า
“กะนิว” หรือ ทางกระรอกคู่ ลักษณะของผิวสัมผัสมีความมันระยิบระยับเป็น
เอกลักษณ์เฉพาะ ถ้านำไปส่องกับแดดยิ่งจะเห็นความเงางามมากขึ้น และแยกสี
ได้อย่างชัดเจน ชาวบุรีรัมย์ชาติพันธุ์เขมรนิยมสวมใส่ใช้ไหว้ในวันแต่งงาน
โดยเชื่อว่าถ้าใช้ผ้านี้ไหว้จะสื่อถึงความรักที่แน่นเหนียว สมัครสมานสามัคคี
รักกันยาวนาน ต่อมาได้มีการปรับปรุงสีของผ้าทางกระรอกคู่ ให้แสดงถึง
ความเป็นอัตลักษณ์ของจังหวัดบุรีรัมย์ โดยกำหนดเนื้อผ้าเป็นลายตาราง
เล็กๆ เป็นเม็ดทรายในเนื้อผ้าด้วยการทอ ๒ หน้าใช้โทนสีหินทรายชมพู
ของปราสาทหินเขาพนมรุ้งที่ตีมูลค่าความเป็นสิริมงคล และการปกป้องรักษา
จากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของผู้ที่ได้สวมใส่

วัสดุ ผ้าไหม,ผ้าฝ้าย

กรรมวิธีการผลิต ทางกระรอก

ผู้ออกแบบ

ดำเนินการค้นหา ๑. นายคำเคลื่อน พนะชัย นายอำเภอกะสัง

๒. นายพิทยา ยุวดีนิเวศ ประธานสภาวัฒนธรรม
อำเภอกะสัง

๒. ลายทางกระรอกคู่โบราณ

ผ้าทางกระรอกคู่ มีชื่อเรียกหลายแบบ เช่น ผ้าอันลุนชิน จะเป็นช่วงนี้ด เป็นผ้าในกลุ่มชาวไทยชาติพันธุ์เขมรในบริเวณอีสานใต้ ได้แก่ จังหวัดบุรีรัมย์ จังหวัดสุรินทร์ ซึ่งใช้ไหมพุ่งและไหมยืนหลายสีแบบเดียวกันทอขัดกัน เกิดเป็น แนวตั้ง ถ้ามีขนาดใหญ่เรียกว่าอันลุนธม ถ้าขนาดเล็กเรียกว่า อันลุนจุ

วัสดุ ผ้าไหม, ผ้าฝ้าย

กรรมวิธีการผลิต ทางกระรอก

ผู้ออกแบบ -

ดำเนินการค้นหา ๑. นายคำเคลื่อน พนะชัย นายอำเภอกระสัง

๒. นายพิทยา ยุตินิเวศ ประธานสภาวัฒนธรรม
อำเภอกระสัง

๓. ลายอัมปรม

ลายอัมปรมเป็นผ้ามัดหมี่สองทาง โดยมีการมัดย้อมทั้งเส้นพุ่งและเส้นยืน ซึ่งแตกต่างจากผ้ามัดหมี่ทั่วไปของประเทศไทยที่ส่วนใหญ่เป็นมัดหมี่เฉพาะเส้นพุ่ง และเป็นผ้ามัดหมี่ของกลุ่มชาวไทยเชื้อสายเขมรในบริเวณอีสานใต้ ได้แก่ จังหวัดสุรินทร์ จังหวัดบุรีรัมย์

วัสดุ ผ้าไหม, ผ้าฝ้าย

กรรมวิธีการผลิต ทางกระรอก

ผู้ออกแบบ -

ดำเนินการค้นหา ๑. นายคำเคลื่อน พนะชัย นายอำเภอกระสัง

๒. นายพิทยา ยุวดีนิเวศ ประธานสภาวัฒนธรรม
อำเภอกระสัง

fabric of Buri Ram province

๑๘

อำเภอคูเมือง
ผ้าลายคุณครล่ำกัญ

❖ ลายคุณครล่ำกัญ อำเภอกุเมือง

ลาย “คุณครล่ำกัญ” เป็นการออกแบบลวดลายให้สอดคล้องกับคำขวัญอำเภอกุเมือง คือ “แหล่งผลิตน้ำตาล ศาลเจ้าพ่อหลวงอุดมไม้ทับถมกลายเป็นหิน ถิ่นฐานอารยธรรม” ประกอบกับนำเสนอมิติชีวิตของชาวคูเมืองที่มีความผูกพันกับสายน้ำ คือ แม่น้ำมูล ซึ่งไหลผ่านอำเภอกุเมืองหล่อเลี้ยงประชากรชาวอำเภอกุเมือง การปลูกอ้อยซึ่งเป็นการเกษตรหลักของคูเมือง และพืชกัญชา ซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจใหม่ของอำเภอกุเมือง

คุณลักษณะที่โดดเด่น

ใช้กี่ทอมือ ทอหมีลวด ใช้ฟืม ๔๒ หลบ (๑ หลบ ใช้เส้นไหม ๔๐ คู่) หมีลาย คุณครล่ำกัญ จำนวน ๔๔ ล้ำ

คู หมายถึง คูเมือง ตามประวัติของอำเภอกุเมืองในสมัยสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี โปรดให้สมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึกยกทัพมาปราบพระยานางรองซึ่งคบคิดกับเจ้าโอ เจ้าอิน แห่งจำปาศักดิ์ แล้วได้เกณฑ์ไพร่พลก่อสร้างคูเมืองให้ได้สูงสุด เพื่อที่จะได้ตั้งหอคอยมองเห็นข้าศึกที่จะมาตี เมืองแปะ (บุรีรัมย์) ได้ในระยะไกล

นคร หมายถึง เมือง คือ อำเภอกุเมือง

ล่ำ หมายถึง ล้ำอ้อย ซึ่งเป็นพืชการเกษตรหลักที่ปลูกในอำเภอกุเมือง อีกทั้งยังสื่อถึง ลำน้ำมูลที่ไหลผ่านอำเภอกุเมือง

กัญ หมายถึง กัญชา โดยอำเภอกุเมืองเป็นอำเภอแรกในจังหวัดบุรีรัมย์ที่มีการขออนุญาตปลูกพืชกัญชาจากกระทรวงสาธารณสุข และควบคุมการทำกัญชาเพื่อใช้ในทางการแพทย์

วัสดุ ผ้าไหม, ผ้าฝ้าย

กรรมวิธีการผลิต มัดหมี

ผู้ออกแบบ นายเกียรติ พยพะ

ดำเนินการค้นหา ๑. นายสมภพ มุกตาสนิท นายอำเภอกุเมือง

๒. นางชั้นทอง จุลเกาะ ประธานสภาวัฒนธรรม
อำเภอกุเมือง

fabric of Buri Ram province

อำเภอแคนดง
ลายเกล็ดเต่า

❖ ลายเกล็ดเต่า อำเภอกันตัง

ลายผ้าอัตลักษณ์ประจำอำเภอกันตัง ลายเกล็ดเต่านี้เป็นลวดลายเก่าแก่ของชาวไทยชาติพันธุ์กูย โดยสอดแทรกขีดลายข้างเข้าไปในผืนผ้าบริเวณหัวและตีนผ้า เพื่อให้สวยงามแปลกตา ซึ่งขีดลายข้างที่นิยมทำกันคือ “ลายข้างซุงวง”

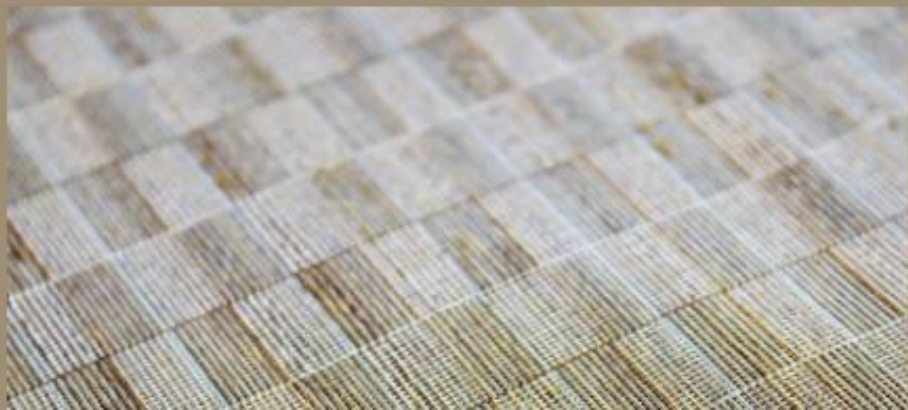
วัสดุ ผ้าไหม, ผ้าฝ้าย

กรรมวิธีการผลิต ผ้าลายเกล็ดเต่า

ผู้ออกแบบ -

ดำเนินการค้นหา ๑. นายสนทนา ชัญญาวร นายอำเภอกันตัง

๒. นายบุญร่วม จิมานั่ง ประธานสภาวัฒนธรรม
อำเภอกันตัง

fabric of Bur Ram province

อำเภอเฉลิมพระเกียรติ
ผ้าภูอัคนีลายดอกฝ้ายคำ

❖ ผ้าภูอัคนีลายดอกฝ้ายคำ อำเภอเฉลิมพระเกียรติ

จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นที่ตั้งของภูเขาไฟที่ดับสนิทแล้ว จำนวน ๖ ลูก ๒ ใน ๖ มีที่ตั้งอยู่อำเภอเมืองบุรีรัมย์ ชื่อว่า “เขากระโดง” และอีกหนึ่งลูกอยู่ที่อำเภอประโคนชัย ชื่อว่า “เขาดอก” ที่เหลืออีกจำนวน ๔ ลูก มีที่ตั้งอยู่ในอำเภอเฉลิมพระเกียรติ ได้แก่ เขาพนมรุ้ง เขาไปรบัด เขาหลุบ และเขาพระอังคาร เป็นที่ตั้งของวัดเขาพระอังคารที่มีลักษณะรูปร่างเหมือนรูปพญาครุฑนอนคว่ำหน้า และเชื่อว่าเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ เนื่องจากประวัติเล่าขานมาว่าพญาครุฑได้นำพระอังคารธาตุของพระพุทธเจ้าไปบรรจุไว้ที่ไหล่ข้างซ้ายของพญาครุฑ จากลักษณะพื้นที่ กอปรกับความเชื่อของคนในพื้นที่นำมาสู่การค้นหาลายผ้าอัตลักษณ์ประจำอำเภอเฉลิมพระเกียรติ โดยกลุ่มทอผ้าไหมผ้าฝ้ายบ้านเจริญสุข ได้รังสรรค์ผืนผ้าทอมือที่ประณีต เนื้อผ้านุ่ม สวยงาม สวมใส่สบาย ช่วยส่งเสริมบุคลิกให้ดูโดดเด่น และเป็นสิริมงคลแก่ชีวิตของผู้สวมใส่ เริ่มจากการนำดินภูเขาไฟจากเขาพระอังคารมาดำเนินการตามกระบวนการผลิตตั้งแต่การหาดิน การหมักย้อมเส้นฝ้ายด้วยดิน จนถึงกระบวนการทอออกมาเป็นผืนผ้าฝ้ายย้อมดินภูเขาไฟ “ภูอัคนี” และเสริมสร้างความ เป็นเอกลักษณ์อันโดดเด่นเฉพาะถิ่นของอำเภอเฉลิมพระเกียรติ ด้วยลวดลาย “ดอกฝ้ายคำ” จนนำมาสู่ผ้าลายอัตลักษณ์ประจำอำเภอ ที่ชื่อว่า “ผ้าภูอัคนีลายดอกฝ้ายคำ” ดังคำขวัญของอำเภอที่ว่า “เมืองพนมรุ้ง ทุ่งฝ้ายคำ นามพระราชทาน ตำนานทับหลัง ที่ตั้งเจ้าพ่อปราสาททอง ของดีผ้าภูอัคนี”

วัสดุ ผ้าไหม, ผ้าฝ้าย

กรรมวิธีการผลิต มัดหมี่

ผู้ออกแบบ

๑. นางสาววย ศรีมะเรื่อง ๒. นางลัดดา ประภาเลิศ

ดำเนินการค้นหา

๑. นายศักดิ์กรินทร์ คุณประโคน นายอำเภอเฉลิมพระเกียรติ

๒. นายจอน ผ่องชำ ประธานสภาวัฒนธรรม

อำเภอเฉลิมพระเกียรติ

อำเภอขำนิ
ผ้ามัดหมี่ลายข่อย ปลาเค้า

❖ ผ้ามัดหมี่ลายข่อย ปลาเค้า อำเภอชานี

อำเภอชานีได้ดำเนินการเรื่องการพัฒนาลายผ้าอัตลักษณ์ประจำถิ่น โดยนำคำขวัญประจำอำเภอ “เมืองสามลำห้วย มากด้วยปลาเค้า ข้าวชาวมะลิ หลวงพ่อชานีจศักดิ์สิทธิ์” มาเป็นแนวทางในการออกแบบลวดลายมัดหมี่ ซึ่งได้รับความอนุเคราะห์จากมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์ วิทยาเขตสุรินทร์ ร่วมออกแบบกับเครื่องช่วยการทอผ้า โดยส่วนประกอบของลาย มีดังนี้

ลายข่อย หมายถึง ลายผ้าซึ่งสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าสิริวัณณวรี นารีรัตนราชกัญญา ทรงมีพระกรุณาธิคุณพระราชทานแบบลายผ้าแก่ช่างทอ กลุ่มทอผ้าในจังหวัด ได้นำไปเป็นต้นแบบและสามารถพัฒนาต่อยอดไปสู่ เครื่องแต่งกาย เครื่องประดับ ตามวิถีเอกลักษณ์ประจำถิ่นแต่ละชุมชน ปลา หมายถึงปลาเค้าที่มีจำนวนมากในธรรมชาติผ่านลำน้ำในอำเภอชานี ที่มีอยู่ ๓ ลำน้ำ ได้แก่ ลำนางรอง ลำปะเทีย และลำมาศ ทางปลา รูปหัวใจ หมายถึง ความรักถิ่นฐาน ความรักภูมิปัญญาของคนชานี รวงข้าว หมายถึง ข้าวชาวมะลิ “พันธุ์ข้าวหอมมะลิ ๑๐๕” สีพื้นสีฟ้า หมายถึง แหล่งชุมชนน้ำ และ ดอกบัว หมายถึง พุทธศาสนา โดยอำเภอชานีมีหลวงพ่อชานีจศักดิ์สิทธิ์ที่นับถือเป็นศูนย์รวมจิตใจ

วัสดุ ผ้าไหม, ผ้าฝ้าย

กรรมวิธีการผลิต มัดหมี่

ผู้ออกแบบ อาจารย์ทัศนียา นิลฤทธิ์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์

ดำเนินการค้นหา ๑. นายชาญชัย คมานิคม นายอำเภอชานี

๒. นายพิเศษ นุ่มเนื้อทิพย์ ประธานสภาวัฒนธรรมอำเภอชานี

อำเภอนางรอง
ผ้าอรพิมทับทิมโกเมน

❖ ผ้าอรพิมทับทิมโกเมน อำเภอนางรอง

ผ้าอรพิมทับทิมโกเมน เป็นผ้าทอจากตำนานรักท้าวปาจิต - นางอรพิม เป็นผ้าทอจากตำนานความรัก ซึ่งความรักเป็นสิ่งที่มีความสวยงาม จึงนำสีของผ้ามาเปรียบเทียบกับสีของอัญมณีสีแดง ซึ่งเป็นเจ้าแห่งพลังและความร่ำรวย และเป็นสัญลักษณ์ของอำเภอนางรองเป็นสีของพลังอำนาจความรัก ความเมตตา ความซื่ออกซื่อใจ เสริมโชค สุขภาพดี อายุยืน

ลักษณะของผ้า

สีแดงกล้าและสีแดงทับทิม ทอจากผ้าด้ายและผ้าไหมสีแดงและสีดำ
สีแดง หมายถึง ความรักของท้าวปาจิตกับนางอรพิม
สีดำ หมายถึง ความรักที่ผิดหวังต้องพลัดพราก

วิธีการทอและย้อมสีผ้า

การย้อม สีแดงย้อมจากครั่ง สีดำย้อมจากผลมะเกลือตากแห้ง
การทอ เส้นพุ่งสีแดง เส้นยืนสีดำ ดินผ้าจะได้สีแดงทับทิม ตัวผ้า
จะได้สีแดงโกเมน

วัสดุ ผ้าไหม, ผ้าฝ้าย

กรรมวิธีการผลิต ผ้าพื้นเรียบ

ผู้ออกแบบ กลุ่มทอผ้าบ้านหนองตาไก่ หมู่ ๓ หมู่ ๔

ดำเนินการค้นหา ๑. นางสาวเพชรรัตน์ ภูมาศ นายอำเภอนางรอง

๒. นายสิทธิรัตน์ ตรีสง่า ประธานสภาวัฒนธรรม
อำเภอนางรอง

fabric of Buri Ram province

๒๐๑๕

อำเภอนาโพธิ์
ผ้าชิ้นหัวแดงตีนแดง
ลายนพเก้า

❖ ผ้าชิ้นหัวแดงตีนแดงลายนพเก้า อำเภอนาโพธิ์

ผ้าชิ้นตีนแดงเป็นผ้าโบราณของชาวบุรีรัมย์ชาติพันธุ์ลาวที่มีลักษณะโดดเด่นเฉพาะตัวคือมีหัวชิ้นท้ายชิ้นเป็นสีแดงสด ทอขึ้นโดยช่างฝีมือในคุ้มของพระยาเสนาสงครามเจ้าเมืองคนแรกของอำเภอพุทไธสงเมื่อประมาณสองร้อยปีมาแล้ว อำเภอนาโพธิ์เป็นอำเภอที่แยกมาจากอำเภอพุทไธสง ชาวบ้านจึงมีความชำนาญและเชี่ยวชาญในการมัดหมี่ลายผ้าและทอผ้าไหมติดตัวมาด้วย มีการนำภูมิปัญญาดั้งเดิมมาประยุกต์เพิ่มเติมจากการเรียนรู้วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ประเพณี วัฒนธรรม สร้างสรรค์เป็นลายมัดหมี่ มาประกอบในผืนผ้า ได้หลากหลายร้อยสีพันลายที่มีเอกลักษณ์เฉพาะของอำเภอนาโพธิ์ เรียกว่า “ผ้าชิ้นหัวแดงตีนแดงลายนพเก้า” ซึ่งช่างทอได้รังสรรค์ลวดลายลงบนผืนผ้าด้วยลายผ้าที่เป็นมงคล ๔ ลาย ได้แก่ ๑. ลายนาคนำป้า ซึ่งชาวนาโพธิ์เป็นผู้ที่มีพื้นเพมาจากแคว้นจำปาสัก ๒. ลายนาคนำพลู มาจากการกินหมากพลู ประกอบกับการนับถือพญานาคที่นำความอุดมสมบูรณ์มาให้ ๓. ลายบันไดสวรรค์ ๔. ลายหมากจับ ลักษณะลวดลายเป็นสี่เหลี่ยมขนมเปียกปูน ๕,๖,๗. ลายโคมห้า โคมเจ็ด โคมเก้า ลายโคม เป็นลายที่มีวงหมี่อยู่ใจกลางเป็นแสงสว่างที่มีความโดดเด่นที่มีสีขาว เหลือง และแดงล้อมขาวอยู่ตรงกลาง ๘. ลายดาวล้อมเดือน เปรียบกับพระจันทร์ที่มีดวงดาวเป็นบริวาร และ ๙. ลายลูกศร และหัวใจ เป็นการรังสรรค์ลายจากความศรัทธาในความรัก

วัสดุ ผ้าไหม, ผ้าฝ้าย

กรรมวิธีการผลิต มัดหมี่

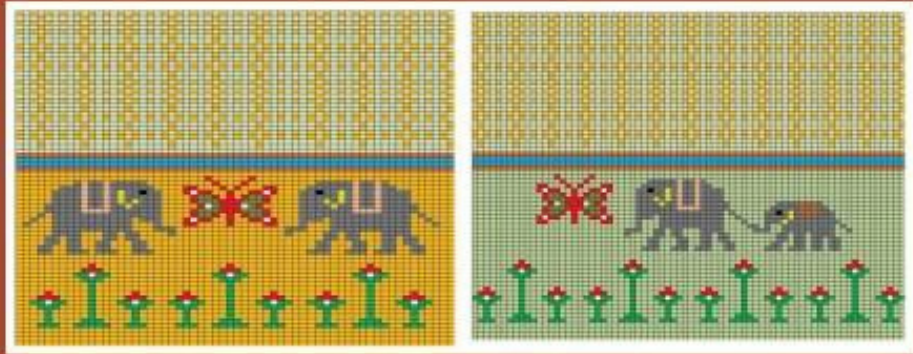
ผู้ออกแบบ -

ดำเนินการค้นหา ๑. นายประคอง กิ้วยเจริญ นายอำเภอนาโพธิ์

๒. นายคำผง นิमित ประธานสภาวัฒนธรรมอำเภอนาโพธิ์

fabric of Buri Ram province

อำเภอโนนดินแดง
ลายศรีเสาวรสคชสาร

❖ ลายศรีเสาวรสคชสาร อำเภอโนนดินแดง

ผ้าศรีเสาวรสคชสาร เป็นการอนุรักษ์ศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านและสืบสานภูมิปัญญาไทย เป็นการสร้างงาน สร้างรายได้ ให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดี สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างมั่นคง จุดมุ่งหวังของลายผ้าศรีเสาวรสคชสาร เป็นการส่งมอบความรัก ความสามัคคี ความสุขของประชาชนชาวโนนดินแดงทุกคน และเป็นการจุดประกายความคิดในการพัฒนาลายผ้า ออกแบบให้ร่วมสมัย ใช้ได้จริงในหลายโอกาส โดยที่มาของลวดลาย มีดังนี้ ศรี หมายถึง คักดีศรีของคนโนนดินแดงที่ปกป้องผืนแผ่นดินจากคอมมิวนิสต์ที่ขัดขวางการสร้างเส้นทางละหานทราย-โนนดินแดง-ตาพระยา เสาวรส หมายถึง ผลไม้เศรษฐกิจที่มีการผลิตและจำหน่ายเป็นอันดับหนึ่งของอำเภอโนนดินแดง คชสาร หมายถึง ช้างป่าที่อาศัยอยู่ตามเชิงเขากระบือดและป่าไม้เบญจพรรณ แต่บางครั้งก็ออกมาหากินตามเชิงนิเวศน์ ทั้งมูลช้างไว้เป็นจำนวนมาก

วัสดุ ผ้าไหม, ผ้าฝ้าย

กรรมวิธีการผลิต มัดหมี่

ผู้ออกแบบ นางสุริษุรีย์ ประเสริฐศรี พัฒนาการอำเภอโนนดินแดง

ดำเนินการค้นหา ๑. นายเอกวัฒน์ พวงประโคน นายอำเภอโนนดินแดง

๒. นายสมชัย กอชัยศิริกุล ประธานสภาวัฒนธรรม

อำเภอโนนดินแดง

fabric of Buri Ram province

อำเภอโนนสุวรรณ
ผ้าโค้ว

❖ ผ้าโควา อำเภอโนนสุวรรณ

กลุ่มทอผ้าอำเภอโนนสุวรรณได้พัฒนาสายผ้าที่ไม่ซ้ำแบบใครและไม่มีที่ใดสามารถทำเลียนแบบได้ จึงได้หาวิธีการย้อมผ้าจากวัตถุดิบธรรมชาติหลากหลายวิธี ด้วยในพื้นที่มีการเลี้ยงวัวนมอยู่แล้วจึงได้ทดลองนำมูลวัวมาเป็นวัตถุดิบหลักในการย้อมผ้าซึ่งสีที่ได้เป็นสีเขียวขี้ม้าสวยงาม ตั้งชื่อว่า “ผ้าโควา” โดย “โค” มีที่มาจากมูลวัวและ “วา” มาจากวาริซึ่งเป็นน้ำแร่ธรรมชาติอันขึ้นชื่อของอำเภอโนนสุวรรณ

“ผ้าโควา” กลายเป็นผ้าอัตลักษณ์ประจำอำเภอโนนสุวรรณ ทำให้ชาวบ้านมีรายได้จากการทอผ้าเป็นกอบเป็นกำ ต่อมาได้มีการพัฒนาผ้าโควา ให้มีสีสัน ลวดลายโดดเด่นที่ไม่เหมือนใคร รวมทั้งหากิจกรรมให้นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในหมู่บ้านได้เรียนรู้ ปฏิบัติ และสามารถนำผลงานของตนเองกลับไปได้ จึงได้คิดค้นการพิมพ์ลายผ้าด้วยใบไม้ เช่น ใบสบู่เลือด ใบสัก ใบเพกา หรือลื่นฟ้า ใบจากต้นปิบ ผลการตอบรับดีมากเกินความคาดหมาย มีลูกค้าและนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมและเลือกซื้อต่อเนื่องจนผลิตไม่ทัน

ขั้นตอนการทำ คือ นำมูลวัวไปต้มใส่ใบมะกรูดหรือสมุนไพรต่าง ๆ เพื่อดับกลิ่น หลังจากต้มเสร็จแล้วนำไปกรองเอากากออกให้เหลือแต่น้ำแล้วค่อยนำไปย้อมผ้า ซึ่งขั้นตอนการย้อมก็คล้ายกับย้อมผ้าทั่วไป แต่มูลวัวจะให้สีเขียวธรรมชาติ หากอยากได้ลวดลายก็จะใช้ใบไม้วางบนผืนผ้าที่ย้อมจากมูลวัวแล้ว โดยใบไม้ก็แล้วแต่ว่าอยากได้ใบอะไร สีสันแบบไหน ก็เลือกไปวางบนผืนผ้า แล้วม้วนให้แน่นก่อนนำไปนึ่งประมาณ ๒ ชั่วโมง เพื่อให้ได้ลายใบไม้ตามที่ต้องการ การที่เลือกย้อมผ้าด้วยมูลวัวก็เพื่อลดการใช้สารเคมีและให้แตกต่างจากที่อื่น อีกทั้งยังเป็นการลดต้นทุนเพราะมูลวัวสามารถหาได้ในชุมชน ส่วนลายใบไม้ก็เก็บได้จากป่าใกล้บ้าน

วัสดุ ผ้าไหม, ผ้าฝ้าย

กรรมวิธีการผลิต ผ้าพื้นเรียบ

ผู้ออกแบบ นางบุปผา ศรีเสถียร ประธานเครือข่าย OTOP
อำเภอโนนสุวรรณ

ดำเนินการค้นหา ๑. นายณัฐกร บุญโรภาคย์ นายอำเภอโนนสุวรรณ
๒. นายวิรัช จันทรัมย์ ประธานสภาวัฒนธรรม
อำเภอโนนสุวรรณ

fabric of Buri Ram province

อำเภอบ้านกรวด
ลายเครื่องเคลือบพันปี

❖ ลายเครื่องเคลือบพันปี อำเภอบ้านกรวด

ลายผ้าอัตลักษณ์อันโดดเด่นของอำเภอบ้านกรวดเชื่อมโยงกับ “เครื่องเคลือบโบราณ” โดยค้นพบตามแหล่งเตาเผาโบราณกระจายอยู่ทั่วไปเกือบทุกตำบลซึ่งมีมากกว่าร้อยเตา นักโบราณคดีสันนิษฐานว่าราวหนึ่งพันปีมาแล้ว ซึ่งเป็นยุคอารยธรรมขอมเรืองอำนาจ บริเวณนี้เคยเป็นศูนย์กลางในการผลิตเครื่องเคลือบที่มีความเจริญรุ่งเรืองมากที่สุด และผลิตภัณฑ์เหล่านี้ได้นำไปจำหน่ายในแหลมอินโดจีน และราชอาณาจักรต่างๆ แสดงให้เห็นถึงความเจริญรุ่งเรือง ความชาญฉลาดและภูมิปัญญาของบรรพบุรุษชาวอำเภอบ้านกรวดซึ่งได้สร้างสรรค์งานศิลปะเอาไว้ให้ชนรุ่นหลังได้เห็นเป็นศิลปวัตถุที่ทรงคุณค่า มีความสวยงามเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว จนกลายเป็นแรงบันดาลใจในการคิดค้นลายผ้า ลาย “เครื่องเคลือบพันปี”

คุณลักษณะที่โดดเด่นของลายผ้า คือ เป็นลายเส้นด้านข้างของเครื่องเคลือบไหเต้าช้าง หรือที่เรียกกันติดปากไอบ้านกรวด อันเป็นหนึ่งในอัตลักษณ์โดดเด่นของอำเภอบ้านกรวด เพื่อแสดงถึงอดีตอันรุ่งเรืองของอุตสาหกรรมการผลิตเครื่องเคลือบในบริเวณพื้นที่นี้ ในปัจจุบันชาวบ้านกรวดได้รักษาเครื่องเคลือบ พร้อมทั้งถ่ายทอดให้แก่ผู้สนใจ และได้ต่อยอดมรดกภูมิปัญญาดังกล่าวให้เป็นที่ปรากฏต่อคนทั่วไป เช่น การจัดประเพณีเครื่องเคลือบพันปี ประเพณีบ้านกรวดเป็นประจำทุกปี การออกแบบประยุกต์เครื่องเคลือบดินเผาบ้านกรวด ซึ่งได้รับการสนับสนุนโดยมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ รวมทั้งการคิดค้นลาย “เครื่องเคลือบพันปี” ไว้ประดับบนผืนผ้าและผลิตภัณฑ์ต่างๆ เพื่อสร้างเอกลักษณ์และความภาคภูมิใจแก่ผู้สวมใส่

วัสดุ ผ้าไหม, ผ้าฝ้าย

กรรมวิธีการผลิต มัดหมี่

ผู้ออกแบบ รศ.สมบัติ ประจัญสานต์

ดำเนินการค้นหา ๑. นายบุญเต็ม กัลยาพานิช นายอำเภอบ้านกรวด

๒. นายณรงค์ พรหมทอง ประธานสภาวัฒนธรรม

อำเภอบ้านกรวด

อำเภอบ้านด่าน
ผ้าภูมิศิลป์ ถิ่นจันทร์เหลือง

❖ ผ้าภูมิศิลป์ ถิ่นจันทร์เหลือง อำเภอบ้านด่าน

สายผ้าอัตลักษณ์แห่งความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาพื้นบ้านและศิลปวัฒนธรรมของชาวไทยชาติพันธุ์ ลาว กูย และเขมร ซึ่งหลอมรวมกันอยู่ในผืนแผ่นดินทองของอำเภอบ้านด่านอันอุดมสมบูรณ์ ทั้งสายน้ำ พิษพรรณ และสัตว์ป่า ซึ่งมีมาแต่โบราณกาล อาทิ ช้าง นกยูง เป็นต้น รวมทั้ง แสดงถึงความ เป็นแผ่นดินธรรมที่มีพระอริยสงฆ์ ได้แก่ หลวงปู่จันทร์แรมและหลวงปู่เหลือง ซึ่งเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวอำเภอบ้านด่านให้เป็นหนึ่งเดียวในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณธรรมและจริยธรรม

วัสดุ ผ้าไหม, ผ้าฝ้าย

กรรมวิธีการผลิต มัดหมี่

ผู้ออกแบบ นางสาวกนกพลอย แสนทวีสุข

ดำเนินการค้นหา ๑. นางสาวลักขณา สีหะมาตร นายอำเภอบ้านด่าน

๒. นายเชิดศักดิ์ ฤกษ์สกุลเรือง ประธานสภาวัฒนธรรม
อำเภอบ้านด่าน

fabric of Buri Ram province

๒๕๖๓

อำเภอบ้านใหม่ไชยพจน์
ลายปรากฏคักุ่สวนแตง

❖ ลายปราสาทคู่สวนแดง อำเภอบ้านใหม่ไชยพจน์

ลายผ้าอัตลักษณ์ประจำอำเภอบ้านใหม่ไชยพจน์ โดยช่างทอได้นำคำขวัญของอำเภอ “คู่สวนแดงเด่นสง่า ล้ำค่าคู่ฤๅษี ผ้าไหมมัดหมี่ ประเพณีบุญบั้งไฟ” เป็นคำขวัญที่มีโบราณสถานที่เกี่ยวข้อง ๒ แห่ง คือปราสาทคู่สวนแดง และปราสาทคู่ฤๅษี ซึ่งเป็นปราสาทสมัยขอมโบราณมากำหนดเป็นลวดลายลงบนผืนผ้า โดยการมัดหมี่องค์ปราสาทคู่สวนแดง ๓ องค์เรียงสรรค์ลงบนผืนผ้า จนเป็นผ้าอัตลักษณ์ประจำอำเภอที่โดดเด่น

วัสดุ ผ้าไหม, ผ้าฝ้าย

กรรมวิธีการผลิต มัดหมี่

ผู้ออกแบบ นางชยุตรา พัฒนะแสง

ดำเนินการค้นหา ๑. นายเสกสรร จันทวงษา นายอำเภอบ้านใหม่ไชยพจน์

๒. ว่าที่ พ.ต.สงวน นนท์ธีระโชติ ประธานสภาวัฒนธรรม
อำเภอบ้านใหม่ไชยพจน์

fabric of Buri Ram province

๕๓๐

อำเภอประโคนชัย
ลายโซ่รักบาราย

❖ ลายโซ่รักบาราย อำเภอบระโคนชัย

เกิดจากการพัฒนาต่อยอดมาจาก “ผ้าบารายพันปีสีกลีบบัว” เป็นลายผ้าที่มีเรื่องราวและวิถีชีวิตที่สอดคล้องกับความเชื่อและความศรัทธา มีความหมายที่เป็นอัตลักษณ์ของอำเภอบระโคนชัย นั่นคือ ลวดลายที่สื่อถึง ปราสาทเมืองต่ำ โบราณสถานอารยธรรมสมัยขอมที่สร้างขึ้นเมื่อหนึ่งพันสี่ร้อยปีก่อน ตั้งอยู่ในพื้นที่บ้านโคกเมือง ตำบลจรเข้มาก อำเภอบระโคนชัย เป็นผ้าที่มีลวดลายสวยงามมีความประณีตและสามารถสื่อความหมายได้อย่างลึกซึ้ง งดงาม ดังนี้ โซ่รักบาราย เป็นสัญลักษณ์ของความรักที่มั่นคง โซ่ เหมือนระเบียงคดในตัวปราสาทเมืองต่ำ หมายถึง การประสานความรัก ความสามัคคี ความร่วมมือจากอดีตสู่ปัจจุบันสานอนาคต บาราย คือ สระน้ำขนาดใหญ่ที่ขุดขึ้นเพื่อให้ประชาชนได้ใช้การดำรงชีวิตประจำวันและเพื่อการชลประทาน หมายถึง ความอุดมสมบูรณ์ ความสงบเย็นและเป็นประโยชน์

ดังนั้น “โซ่รักบาราย” จึงหมายถึง ความรัก ความสามัคคี ความร่วมมือที่สร้างความอุดมสมบูรณ์ พลังแห่งความสุข สงบ ร่มเย็น อุ่นทั้งกาย อุ่นทั้งใจ ผ้าลายโซ่รักบาราย เปรียบเสมือนผ้าที่สวมใส่แล้วอุ่นทั้งกาย อุ่นทั้งใจ สวมใส่สบาย ไม่หยาบกระด้าง เป็นสิริมงคลชาติ มีสีสันทสวยงาม สามารถนำมาตัดเย็บและออกแบบได้หลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นเสื้อผ้าหรือผาดูง มีความสวยงามทั้งลวดลายในแนวตั้งและแนวนอน ใส่ได้ทั้งหญิงชาย ทุกเพศ ทุกวัย และเป็นผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากการมีส่วนร่วมทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ช่วยกันส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดการพัฒนาต่อยอดเป็นผลิตภัณฑ์จากภูมิปัญญา ให้มีคุณค่าและมีมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ เกิดการสร้างงานสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน

วัสดุ ผ้าไหม, ผ้าฝ้าย

กรรมวิธีการผลิต มัดหมี่

ผู้ออกแบบ นางธัญพร ไชยอินทร์ ประธานกลุ่มทอผ้าบ้านโคกเมือง

ดำเนินการค้นหา ๑. นายกิติพัฒน์ กะวัง นายอำเภอบระโคนชัย

๒. นายเพท วงศ์ประสิทธิ์ ประธานสภาวัฒนธรรม
อำเภอบระโคนชัย

fabric of Buri Ram province

ผ้าไหม

อำเภอปะคำ
ลายสร้อยปะคำ

❖ ลายสร้อยปะคำ อำเภอปะคำ

ลายผ้าอัตลักษณ์ประจำอำเภอปะคำ คือ ลายสร้อยปะคำ สร้อย หมายถึง การเรียงร้อยวัฒนธรรมความเชื่อและความศรัทธาในสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ที่มีอยู่ในโบราณสถานและสิ่งถึงวัฒนธรรมการกินหมากของวิถีชาวบ้านมาตั้งแต่ครั้งโบราณจนถึงปัจจุบัน กล่าวคือ เมื่อชุมชนได้ทำกิจกรรมร่วมกัน โดยเฉพาะการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม การสาวเส้นไหมจนเข้าสู่กระบวนการทอจึงได้นำหมาก มาเป็นสัญลักษณ์คงไว้บนผืนผ้าเพื่อให้ได้ระลึกถึง ปะคำ หมายถึง อำเภอปะคำ

วัสดุ ผ้าไหม, ผ้าฝ้าย

กรรมวิธีการผลิต มัดหมี่

ผู้ออกแบบ

กลุ่มทอผ้าไหมบ้านโคกสมบูรณ์ หมู่ ๔ ตำบลโคกเจริญ

อำเภอปะคำ จังหวัดบุรีรัมย์

ดำเนินการค้นหา

๑. นายกฤษณพงศ์ ตงนันทะ นายอำเภอปะคำ

๒. นายสุต มิตรเจริญ ประธานสภาวัฒนธรรม

อำเภอปะคำ

fabric of Buri Ram province

๑๙๙

อำเภอพลับพลาชัย
ลายโคมหลักหิน

❖ ลายโคมหลักหิน อำเภอปลับพลาชัย

เนื่องจากบริเวณที่ตั้งอำเภอปลับพลาชัย มีหลักหินโบราณตั้งอยู่และหลักหินนี้ ยังเป็นวลีหนึ่งในคำขวัญประจำอำเภอที่ว่า “ตำนานหลักหิน ถิ่นมโหรี มีผ้าไหมงาม ลุ่มน้ำตาเดียว” ผู้ออกแบบจึงนำรูปลักษณ์ของหลักหินโบราณนี้ มาเป็นส่วนหนึ่งของลวดลายผ้า เพื่อให้เป็นที่ระลึกภูมิเดิมของพื้นที่ โดยลงไว้ในโคมลายไทย ซึ่งเป็นลาย ที่ชื่นชอบของชาวบ้าน เรียก “ลายโคมหลักหิน” และลายโคมหลักหินนี้ได้กลายมาเป็นลายผ้าอัตลักษณ์ประจำอำเภอปลับพลาชัย

วัสดุ ผ้าไหม

กรรมวิธีการผลิต มัดหมี่

ผู้ออกแบบ -

ดำเนินการค้นหา ๑. นายสมใจ พุทธเสนา นายอำเภอปลับพลาชัย

๒. นายประเสริฐ เครือศรี ประธานสภาวัฒนธรรม
อำเภอปลับพลาชัย

fabric of Buri Ram province

๘๕

อำเภอพุทไธสง
ลายบันไดสวรรค์
ลายนาคเซิงเทียน
ลายพุทไธไปทุม

❖ ลายบันไดสวรรค์ ลายนาคเชิงเทียน ลายพุทไธพุม
อำเภอพุทไธสง

ลายผ้าอัตลักษณ์ประจำอำเภอพุทไธสง มี จำนวน ๓ ลาย ได้แก่
ลายบันไดสวรรค์ ลายนาคเชิงเทียน และลายพุทไธพุม โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑. ลายบันไดสวรรค์

เป็นลายโบราณที่บรรพบุรุษคิดค้นขึ้นมาจากภูมิปัญญาของชาวบ้าน
นับตั้งแต่พระยาเสนาสงครามพ่อเมืองพุทไธสงคนแรก บ่งบอกให้เห็นลักษณะ
ของลายผ้าเป็นชั้นบันไดขึ้นสู่สรวงสวรรค์ ซึ่งแนวคิดนี้สืบเนื่องมาจากการ
ที่ชาวบ้านนับถือศาสนาพุทธ

วัสดุ ผ้าไหม

กรรมวิธีการผลิต มัดหมี่

ผู้ออกแบบ นางศุภิพร เศษรดาวิทย์

ดำเนินการค้นหา ๑. นายดวงอัฐ บุตรวิชา นายอำเภอพุทไธสง

๒. นายสำราญ เทพไทอำนวยการ ประธานสภาวัฒนธรรม
อำเภอพุทไธสง

๒. ลายนาคเชิงเทียน

เป็นลายประยุกต์ที่บรรพบุรุษสร้างและดักทอออกมาเป็นลายมัดหมี่ ผืนผ้ามีความโดดเด่นจากตัวพญานาคเป็นฐานรองรับเชิงเทียนที่ชูขึ้นมาส่องแสงสว่างไสวพร้อมกับพญานาคเพื่อแสดงให้เห็นถึงความยิ่งใหญ่และสวยงาม รวมทั้งเพิ่มความเชื่อมั่นและศรัทธาแก่ผู้พบเห็น

วัสดุ ผ้าไหม

กรรมวิธีการผลิต มัดหมี่

ผู้ออกแบบ นางศุสิพร เศษฐดาวิทย์

ดำเนินการค้นหา ๑. นายดวงอัฐ บุตรวิชา นายอำเภอพุทธไธสง

๒. นายสำราญ เทพไทอำนาย ประธานสภาวัฒนธรรม
อำเภอพุทธไธสง

๓. ลายพุดไฮพทุม

เป็นลายสร้างสรรค์ เดิมตั้งชื่อว่า “ลายดอกบัวเมืองพุทไธสง” และพัฒนาต่อมาเป็น “ลายพุดไฮพทุม” โดยส่วนประกอบของลาย มีดังนี้ ๑. นำลายพระราชทาน “ผ้าขิดลายนาริรัตน์ราชกัญญา” มาเป็นส่วนประกอบในผืนผ้า ซึ่งสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้าสิริวัณณวรี นารีรัตนราชกัญญาพระราชทานให้กับกรมการพัฒนาชุมชนมาส่งเสริมให้กลุ่มทอผ้าเพื่อสร้างรายได้แก่ชุมชนและให้ขยายผลให้แก่ผู้ผลิตในระดับหมู่บ้านและชุมชน ๒. ลายดอกบัวขาว แสดงถึงวิถีชีวิตของคนอำเภอพุทไธสงที่มีความเป็นเมืองพุทธ มีความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา เคารพพระเจ้าใหญ่คู่บ้านคู่เมืองด้วยความบริสุทธิ์ใจ และยังเป็นเอกลักษณ์ความเป็นเมืองโบราณที่เป็นกลุ่มชาติพันธุ์ลาวที่อาศัยอยู่ตามลุ่มน้ำมูล มาช้านาน ๓. เขื่อน สีฟ้า และ สีเหลือง เพื่อความเป็นสิริมงคลของชีวิตให้มีความเจริญรุ่งเรืองยาวนาน อีกทั้งยังน้อมรำลึกถึงพระมหากษัตริย์คุณของในหลวงรัชกาลที่ ๙ และสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ซึ่งเป็นองค์อุปถัมภ์โครงการส่งเสริมศิลปาชีพ และทรงเป็นพ่อแม่ของแผ่นดิน ๔. รูปหัวใจที่ต่อกันเป็นสาย แสดงถึงความรักความสามัคคีของคนในอำเภอ และ ๕. ผ้าสีกล้วยบัว ย้อมด้วยครั่ง แสดงถึงสีของดอกที่มีอยู่ในบริเวณ “บึงสระบัว” แหล่งน้ำของอำเภอพุทไธสง

วัสดุ ผ้าไหม

กรรมวิธีการผลิต มัดหมี่

ผู้ออกแบบ นางศุภสิพร เศษรุตาวิทย์

ดำเนินการค้นหา ๑. นายดวงอัฐ บุตรวิชา นายอำเภอพุทไธสง

๒. นายสำราญ เทพไทอำนวย ประธานสภาวัฒนธรรม
อำเภอพุทไธสง

fabric of Buri Ram province

อำเภอละหานทราย
ลายเนื้อทราย

❖ ลายเนื้อทราย อำเภอละหานทราย

ลายเนื้อทรายเป็นการนำเรื่องราวประวัติความเป็นมาอำเภอละหานทราย ที่มาจาก “ละหานทราย” หมายถึงสภาพท้องที่ซึ่งอุดมไปด้วยที่ราบลุ่ม “ทราย” หมายถึง สัตว์ป่าชนิดหนึ่ง มีความสวยงามปราดเปรียว รวมคำว่า “ละหานทราย” หมายถึง พื้นที่ราบลุ่มอุดมสมบูรณ์ชุกชุมไปด้วยเนื้อทราย จึงได้นำเนื้อทรายมาพัฒนาเป็นลายผ้าอัตลักษณ์ของอำเภอละหานทรายที่มี ลวดลายองค์ประกอบในผืนผ้ามีความหมาย ดังนี้ คือ

สีแดง เป็นสีดินฟ้าที่เป็นเอกลักษณ์ผ้าของจังหวัดบุรีรัมย์ สีน้ำเงิน สีของ สถาบันพระมหากษัตริย์ที่พลกนิกรอำเภอละหานทรายสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ เนื้อทราย เป็นสัตว์ป่าที่พบมากในพื้นที่อำเภอละหานทรายในอดีต ลายโคมเจ็ด เป็นลายเครื่องแต่งกายสมัยโบราณ มีลักษณะเป็นระย้านำมาพัฒนาเป็นลาย องค์ประกอบในผืนผ้าเพิ่มความสวยงามสมัยโบราณที่นำมาพัฒนาให้เป็นลาย ที่มีความละเอียดและเพิ่มสีสันให้สวยงามขึ้น อีก อุปกรณ์สาวไหมหรือด้าย ในกระบวนการทอผ้านำมาออกแบบลงลายบนผืนผ้า ดิ้นไฟ หมายถึง ความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่อำเภอละหานทราย ลายสายน้ำ หมายถึง ความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งน้ำ

วัสดุ ผ้าไหม, ผ้าฝ้าย

กรรมวิธีการผลิต มัดหมี่

ผู้ออกแบบ กลุ่มทอผ้าไหม ศูนย์ศิลปาชีพอำเภอละหานทราย

ดำเนินการค้นหา ๑. ร้อยตรีเสถียร สาระสิทธิ์ นายอำเภอละหานทราย

๒. นายราเชนทร์ พงษ์วรสิงห์ ประธานสภาวัฒนธรรม
อำเภอละหานทราย

fabric of Buri Ram province

ผ้าไหม

อำเภอลำปลายมาศ
ลายชั้นหมากทอง

❖ ลายชั้นหมากทอง อำเภอลำปลายมาศ

ลายชั้นหมากทองได้รับการออกแบบและคิดค้นลายผ้า โดย ดร.จารุณี ชัยโชติอนันต์ อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ร่วมกับผู้ประกอบการใน อำเภอลำปลายมาศ ในปี พ.ศ. ๒๕๔๘ โดยนำตำนานพื้นบ้านเรื่องท้าวปาจิต - นางอรพิมมาเป็นแรงบันดาลใจในการออกแบบ

เริ่มแรกกลุ่มทอผ้าตั้งชื่อลายนว่า “ลายชั้นหมากกลม” แต่ผู้ผลิตบางกลุ่มเห็นว่าชื่อลายไม่เป็นสิริมงคล จึงได้เปลี่ยนชื่อเป็น “ลายเรือสำมาศ” และพัฒนาต่อมาเป็น “ลายชั้นหมากทอง” และได้รับความนิยมเนื่องจากเป็นลายที่สวยงาม มีเรื่องเล่าและมีขั้นตอนการมัดหมี่ค่อนข้างละเอียดและยาก โดยด้านลวดลายผ้า ส่วนบน เป็นลายชั้นหมากโบราณแบบคนอีสาน ส่วนกลาง เป็นลายเรือขนาด และลำน้ำ ส่วนล่าง เป็นลายสองฝั่งลำน้ำมาศ ประกอบด้วย ดอกไม้ นก เครือไม้ เครือเถาวัลย์ การใช้สีลวดลายผ้า สีที่ใช้ คือ สีฟ้า สีทอง สีแดง สีเขียว ส่วนวัตถุดิบในการผลิตจะใช้เส้นไหมและฝ้ายของชุมชนในอำเภอลำปลายมาศ

วัสดุ ผ้าไหม, ผ้าฝ้าย

กรรมวิธีการผลิต มัดหมี่

ผู้ออกแบบ ๑. ดร.จารุณี ชัยโชติอนันต์ ๒. ผู้ประกอบการ OTOP

ดำเนินการค้นหา ๑. นายจิรัฐไชย จีพิมาย นายอำเภอลำปลายมาศ

๒. นางวาสนา ชันธวุฒิกุล ประธานสภาวัฒนธรรม
อำเภอลำปลายมาศ

fabric of Buri Ram province

อำเภอสตึก
ลายมุลสิคราม

❖ ลายมูลสีคราม อำเภอสติก

คำว่า สติก มาจากภาษาเขมร แปลว่า น้ำ (เสราะ+ติก=เมืองน้ำ) มีความหมายถึงความอุดมสมบูรณ์ไปด้วยน้ำ เพราะมีสายน้ำไหลผ่านสองสาย คือแม่น้ำมูล และแม่น้ำชี จากอดีตจนถึงปัจจุบัน ชาวสติกมีวิถีชีวิตผูกพันอยู่กับสายน้ำมูล อุดมสมบูรณ์ไปด้วยปลานานาชนิด และมีงานประเพณีประจำอำเภอคือประเพณีงานแข่งเรือชิงถ้วยพระราชทานฯ อำเภอสติกจึงได้ผลิตผ้าลายอัตลักษณ์ขึ้นมีชื่อว่า มูลสีคราม โดยมีรูปปลา รูปเรือ ปรากฏอยู่ในผืนผ้า

วัสดุ ผ้าไหม, ผ้าฝ้าย

กรรมวิธีการผลิต มัดหมี่

ผู้ออกแบบ รศ.สมบัติ ประจัญคานต์

ดำเนินการค้นหา ๑. นายกันวลินทร์ เมืองแก้ว นายอำเภอสติก

๒. นายฉัตรชัย ทิรฆวนิช ประธานสภาวัฒนธรรมอำเภอสติก

fabric of Buri Ram province

๑๕

อำเภอหนองก
ลายก่อรพิมพ์

❖ ลายไก่ออร์พิมพ์ อำเภอหนองกี่

จากคำขวัญอำเภอหนองกี่ คือ "ถิ่นนกกมายดั่ง ไก่อ่างรสดี มากมี ผ้าไหม หลากหลายวัฒนธรรม ธรรมชาติเลิศล้ำ เชื้อนทวยยางและทุ่งกระเด็น" สู่แนวความคิดและแรงบันดาลใจที่จะพัฒนาลายผ้าทอให้เป็นเอกลักษณ์และอัตลักษณ์ของอำเภอหนองกี่ ได้แก่ ลายไก่ออร์พิมพ์ โดยนางสาวนันทินต์ย์ จิตหนักแน่น นายกเทศมนตรีตำบลหนองกี่ได้เล็งเห็นความสำคัญในการพัฒนาคน พัฒนางาน ยกกระดับชีวิตของลูกหลานชาวหนองกี่ ที่จะได้สร้างรายได้และยกระดับมาตรฐานสินค้าท้องถิ่น ผ่านผ้าขาวม้าทอมือ จึงได้คิดค้นและออกแบบลายไก่อให้ดูสวยงาม งามอาจ สง่างาม แข็งแรง ทนทาน อดทน ให้สมกับไก่อเลือนักสู้จากอำเภอหนองกี่ อีกทั้งยังได้ใส่ลายนกเพื่อเพิ่มมิติความเป็นไทยอันเป็นเสน่ห์และความงดงามให้กับลายผ้า

วัสดุ ผ้าไหม, ผ้าฝ้าย

กรรมวิธีการผลิต ชิด

ผู้ออกแบบ นางสาวนันทินต์ย์ จิตหนักแน่น นายกเทศมนตรีตำบลหนองกี่
ดำเนินการค้นหา ๑. นายวิรัตน์ กลิ่นขจร นายอำเภอหนองกี่

๒. นายคำ สีกา ประธานสภาวัฒนธรรมอำเภอหนองกี่

fabric of Buri Ram province

๖๖๕

อำเภอหนองหงส์
ผ้ากลีบหอมหนองหงส์

❖ ผ้ากสิบหอมหนองหงส์ อำเภอหนองหงส์

ลายผ้าอัตลักษณ์ประจำอำเภอหนองหงส์ เป็นผ้าย้อมโดยกสิบหอมแดง ซึ่ง “หอมแดง” เป็นสินค้าทางการเกษตรที่ขึ้นชื่อของอำเภอหนองหงส์และมีชื่อเสียงในจังหวัดบุรีรัมย์ เมื่อนำกสิบหอมแดงมาย้อมกับผ้าทอพื้นบ้านของชาวบ้าน สีจะออกเป็นลักษณะสีเขียวอมเหลือง แม้ลายผ้าพื้นของอำเภอหนองหงส์จะมีความคล้ายคลึงกับอำเภอข้างเคียงและอำเภออื่นๆ ในจังหวัดบุรีรัมย์ แต่เนื้อผ้าและสี คือ สีเขียวอมเหลืองที่ได้มาจากการย้อมผ้าจากกสิบหอมแดงนั้นมีความโดดเด่น รวมถึงสรรพคุณของผ้ากสิบหอมหนองหงส์ เมื่อนำไปตัดเย็บเป็นเครื่องนุ่งห่มหรือนำไปตัดเย็บเป็นผ้าพันคอ เมื่อได้สวมใส่จะทำให้สุขภาพดี เกิดจากกลิ่นหอมแดงที่มีกลิ่นบางๆ หอมละมุน หากเป็นหวัดมีอาการครั่นเนื้อครั่นตัว ไม่สบายตัวจะมีอาการดีขึ้นจากสรรพคุณของต้นหอมหรือกสิบหอมนั่นเอง

วัสดุ ผ้าฝ้าย

กรรมวิธีการผลิต ผ้าพื้นเรียบ

ผู้ออกแบบ นางบุญพา บุชบงศ์

ดำเนินการค้นหา ๑. นายถาวร บุญศิริ นายอำเภอหนองหงส์

๒. นายรังสรรค์ ทบลา ประธานสภาวัฒนธรรม

อำเภอหนองหงส์

fabric of Buri Ram province

๒๐

อำเภอห้วยราช
ลายหางกระรอกโบราณ
ลายหางกระรอกคู่

❖ ลายทางกระรอกโบราณ ลายทางกระรอกคู่ อำเภอห้วยราช
ลายผ้าอัตลักษณ์ประจำอำเภอห้วยราช มีจำนวน ๒ ลาย ได้แก่
ลายทางกระรอกโบราณ และลายทางกระรอกคู่ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

๑. ลายทางกระรอกโบราณ

เป็นผ้าที่มีประวัติสืบทอดมายาวนานของอำเภอห้วยราช ซึ่งประชากรที่อาศัยในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นชาติพันธุ์เขมร ลายผ้าทางกระรอกเป็นลายผ้าทอโบราณที่มีสวดลายเรียบง่าย แต่แฝงไปด้วยความประณีตและงดงาม ซึ่งสามารถพบได้ในแถบภาคอีสานใต้ และภาคใต้อีกด้วย ตำนานลายผ้าทางกระรอกเริ่มตั้งแต่คนโบราณรู้จักการเลี้ยงไหมและการทอผ้า จนพัฒนาเทคนิคต่างๆ เช่นการควบเส้นหรือตีเกลียว (การนำไหม ๒ สีมาสาวรวมกันเป็นเส้นเดียว) ประกอบกับชุมชนบ้านสนวนนอกสมัยนั้นมีต้นสนวนขึ้นเยอะมาก มักเป็นที่อาศัยของกระรอก และด้วยนิสัยช่างสังเกตของคนโบราณ พบว่าทางกระรอกนั้นคล้ายกับไหมที่ถูกควบเส้นแล้ว จึงเป็นที่มาของชื่อลายทางกระรอก ลักษณะของลายผ้าทางกระรอกโบราณ ใช้เทคนิคการทอผ้าที่เป็นเอกลักษณ์ของชนเผ่าไทคือ การควบเส้นหรือตีเกลียว ตามความเชื่อในเรื่องของความกลมเกลียวสามัคคีกันในครอบครัวและสายตระกูลที่นับถือผีด้วยกัน การนำไหมสองสีมาควบกันนี้เรียกว่า “กะนิว” หรือผ้าทางกระรอก

วัสดุ ผ้าไหม, ผ้าฝ้าย

กรรมวิธีการผลิต ทางกระรอก

ผู้ออกแบบ -

ดำเนินการค้นหา ๑. นายเท็ดพันธ์ ครอบทอง นายอำเภอห้วยราช

๒. นายสวัสดิ์ นุรักษ์รัมย์ ประธานสภาวัฒนธรรม
อำเภอห้วยราช

๒. ลายทางกระรอกคู่

เป็นผ้าที่พัฒนามาจากลายทางกระรอกโบราณ โดยใช้เส้นไหมต่างสีกันตั้งแต่ ๒ เส้นขึ้นไปมาควบเส้นหรือตีเกลียวพันกันให้เป็นสีเดียวกัน ซึ่งต้องใช้เวลาในการทำมากกว่าปกติ แต่เมื่อเป็นผืนผ้าแล้วจะมีลักษณะเด่น คือ เนื้อหนาและมีความสวยงามไปอีกแบบหนึ่ง ภายหลังจากชาวบ้านพัฒนาลวดลายของผ้าทางกระรอกเข้ากับผ้าโสร่ง และผ้าทางกระรอกคู่ ซึ่งมีจุดเด่นตรงลายตั้งสลับสีกันเป็นลู่ เส้นไหมที่เป็นลู่ นั้นนิยมพันไหม ๒ เส้นควบ แล้วมีเส้นคู่ที่ตัดแปลงเป็นลู่เด่นชัดยิ่งขึ้น

วัสดุ ผ้าไหม, ผ้าฝ้าย

กรรมวิธีการผลิต ทางกระรอก

ผู้ออกแบบ -

ดำเนินการค้นหา ๑. นายเทิดพันธ์ ครอบทอง นายอำเภอห้วยราช

๒. นายสวัสดิ์ นุรกิจรัมย์ ประธานสภาวัฒนธรรม
อำเภอห้วยราช

บรรณานุกรม

สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดบุรีรัมย์. เสนอใหม่บุรีรัมย์. ๒๕๖๓.

จังหวัดบุรีรัมย์. วิจิตรพิสดราภษาใหม่บุรีรัมย์. ๒๕๖๕.

สำนักงานปลัดกระทรวงวัฒนธรรม. ภาษาศิลป์จากท้องถิ่น...สู่สากล.

สำนักงานกิจการโรงพิมพ์ องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก

ในพระบรมราชูปถัมภ์. ๒๕๖๕.

สื่ออิเล็กทรอนิกส์

<https://thainews.prd.go.th>

<https://www.sacit.or.t>

<http://www.buriram.go.th/web๓/index.php/general/map-buriram>

สภาวัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์

ที่ปรึกษา : ดร.เสกข์สรร อีระวานิชย์ ประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์
นางแสงเพชร ลำไธสง วัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์

คณะกรรมการ

๑. รศ.โกวิท เชื้อมกลาง	รองประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์
๒. นายพยุงรัฐ ชาติเรืองเดช	รองประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์
๓. ผศ.ดร.ละออง ภูเงิน	รองประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์
๔. นายสมจิต มงคล	รองประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์
๕. นางสาวรัตกษา อีระภัทรกิจ	รองประธานสภาวัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์
๖. อาจารย์กิตติสา วงศ์คำ	เหรัญญิก
๗. นางสาวจิตสุภา หมั่นยงค์	เลขานุการสภาวัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์
๘. นางสาวปิยะมาศ เม็ดไธสง	นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ
๙. นางสาววรรณภา แก้วหนองฮี	นักวิชาการวัฒนธรรมชำนาญการ
๑๐. นางสาวณัฐศิริ จันทมาลา	เจ้าหน้าที่มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

ภาพถ่าย

๑. นายพงศ์พัฒน์ ชื่นพรหมงาม	เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล
๒. นางสาวณัฐศิริ จันทมาลา	เจ้าหน้าที่มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม

จัดทำโดย : สภาวัฒนธรรมจังหวัดบุรีรัมย์

พิมพ์ครั้งแรก : โรงพิมพ์วินัย 2509

จำนวนการพิมพ์ : พ.ศ. 2565 จำนวน 200 เล่ม

ISBN : 978-616-543-800-1

